



Gyál és a gyáli járás Közösségfejlesztési alapelvei és módszerek

2022. augusztus 30.

**Készítette:
Bretus Imre
intézményvezető**

Gyál Városban és a gyáli járásban a közösség-, kultúra-, kompetencia-, civil fejlesztés bázisa az Arany János Községi Ház és Városi Könyvtár. Az 1600 négyzetméternyi korszerű épület eseménynek, programnak, alkotó és öntevékeny közösségnek természetes otthona. A „Közházban” öt, rendezvények fogadására alkalmas terem áll a közönség rendelkezésére. Unikális értéke a háznak a mediterrán hangulatú belső udvar, a különleges kerengő, aula. Ékessége a 65 ezer kötetből álló könyvtár, amelyben külön gyermekkönyvtár várja a legfiatalabb korosztályt. Az intézmény a jelenlegi igényeket kiszolgáló hang- és fénytechnikával, audiovizuális eszközökkel rendelkezik. Egész évben színes és tartalmas művészeti és alkotói programok várják a lakosokat épületben. Az éves programszám meghaladja a 2000-et, a látogatószám jellemzően 110-18 ezer között van évente.

A Közház térségben betöltött szerepe egyre erősödő, a város határain túlmutató kisugárzásával központi szereplője a vonzáskörzet kulturális életének is. A Községi Háznak több, saját alkotó műhelye van. Az intézmény munkatársai módszertani, szakmai segítséget adnak más intézmények, közösségek rendezvényeinek, programjainak

megszervezéséhez, városi ünnepek, rendezvény felelős tervezői, megvalósítói.

Az Intézmény kidolgozta Gyál Város Kulturális Stratégiájának kereteit. Ezzel egyidőben az Intézmény meghatározta és kidolgozta és alkalmazta a gyáli közösségfejlesztési alapelveket és módszereket, keretrendszert.

A kulturális kereteket a város 2017-ben tárgyalt és elfogadott integrált településfejlesztési stratégiája (továbbiakban ITS) foglalkozott. Gyál Város jövőképét és városstratégiáját az Önkormányzat Képviselőtestülete 88/2017. (IV.27.) sz. határozatával fogadta el. Az ITS részben összefoglaló dokumentuma az Önkormányzat meglévő fejlesztési dokumentumainak, részben rendszerbe szervezi az Önkormányzat fejlesztési elképzeléseit és mindezeket túl néhány konkrét fejlesztési beavatkozásokat is tartalmaz, ugyanakkor nem foglalkozik a város járási kulturális feladatellátásának rendszerével, felelősségével. Gyál esetében az ITS három eltérő cselekvési stratégiát vázol gazdasági, fejlesztési, illetve térségi szerepkörhöz kapcsolódó tartalmuk szerint.

A városfejlesztés célja – beleértve a kultúra területét is – egy hosszútávon fenntartható, vonzó társadalmi és gazdasági

környezet megteremtése. Kihasználva a világváros közelségéből adódó előnyöket és megtartva az élhető kertvárosi jelleget az agglomerációban. A városfejlesztési program az elmúlt évtizedekben láthatóvá vált: fejlődő intézmények, megújuló közterületek, stabilitás.

Gyál jelenlegi helyzete és járási szerepköre okot ad arra, hogy a változó társadalmi elvárások tükrében meghatározásra kerüljön a kulturális vízióknak és a fejlődésének alapot adó keretrendszer. Gyál Város közösségfejlesztési keretrendszere, a közösségi tervezés módszerei és a fejlesztési alapelvek és módszerek a közösség történelmére, hagyományaira, releváns keretprogramot ad. A módszertani anyag társadalomfejlesztő, közösségépítő program is egyben, amely a járási szerepkörből adódó feladatokat is meghatározza. A IVS-hez kapcsolódóan a kidolgozott anyag proaktív, beavatkozó is egyben. A helyi kulturális örökség megőrzése és gyarapítása közös felelősség, amelyben szintén a közösségi gondolkodásnak kell érvényesülnie.

Gyál kulturális lehetőségeinek erőssége a stabil gazdálkodási, költségvetési helyzet, a fejleszthető intézményi háttér, valamint a városban élő emberek közösségi, kulturális sokszínűsége. A

Horizontális célok között határozza meg a város kultúráteremtő és közvetítő erejének járási szintű kiterjesztését.

Alapelvek

A közösségfejlesztés célja a helyi közösséghez és a társadalomhoz tartozás elősegítése, az identitás erősítése, a cselekvés erősítése. A közösség alapvető emberi létfeltétel, aminek öt funkciója van a szocializáció, gazdasági boldogulás, társadalmi részvétel, társadalmi kontroll, kölcsönös támogatás, s az ahhoz vezető együttműködés. A részvétel – csakúgy, mint a közösséghez tartozás – megvalósulhat önmagától, szakemberi beavatkozás nélkül is, de a gyáli tapasztalat az, hogy igény van a szakmai beavatkozásra. Hogy mikor és milyen mértékben van szakmai beavatkozásra, „rásegítésre” szükség, azt a közösség érettsége – tanultsága, szervezettsége és állampolgári kultúrája, fegyelme – határozza meg. A bevonás szükségességéről a leggyakrabban akkor beszélünk, amikor az adott közösség és tagjai alacsony részvételi aktivitást mutatnak a közösség/társadalom interakciós és intézményi folyamataiban; amikor az egymás iránti bizalom és szolidaritás gyenge; a kölcsönös segítség, a cselekvő viszonyok, az önkéntesség és a civil intézmények, hálózatok száma csekély; a lakosok nem

ismerik jogaikat, kötelességeiket. A legfőbb szakmai cél az életképes helyi közösség fenntarthatóságának megőrzése.

A közösségfejlesztés fázisai Gyálon

A helyzet feltárás, közösség véleményének, cselekvési akarat feltárása és a problémák mellé rendelése, ezt a folyamatot az Intézmény 2018-19-ben elindította, majd 2021-ben kulturális koncepció alá rendezte. Rangsorolásra kerültek a problémák, a megoldási folyamatok, a cselekvési terv és az önszervező projektek, intézményépítés, a partnerkeresés, koordináció. Ennek a folyamatnak a stratégia anyaga a város kulturális koncepciója

Felmérés és tervezés

Az Intézmény a településen fellelhető valamennyi cselekvő közösséggel tárta fel a közösségi erőforrások és új cselekvési irányok és fejlesztési pillérek irányát. Meghatározta a közösségi akciókat, tevékenységeket, feltárta a helyi hagyományokat, elkezdte a közösségi eredmények bemutatását, előkészített szomszédünnepeket, közösségi térképet. Tervszerűen helyismereti anyagfelgyűjtésbe és kiállítások szervezésébe, közösségi találkozók, fórumok, közösségi rendezvények

szervezésébe kezdett. Kialakította és a kulturális koncepcióba meghatározta a helyi erőforrásokat, a tudástárat, az értékek feltárásának és megőrzésének elvét, a közösségi eredmények bemutatásának rendszerét, a helytörténeti folyamatok kutatását, a könyvtár bevonásával. Elkezdte előkészíteni egy közösségi kalendáriumot, fejlesztő népismereti táborokat, a generációk közötti tudásátadáshoz kapcsolódó rendezvény-sorozatokat, a művelődő közösségek hatékony megszervezését, biztosítja azok szakmai támogatását. Képzési fórumokat, szakmai konferenciákat, ismeretterjesztő és fejlesztési programokat szervez, folyamatosan fejleszti a helyi nyilvánosság fórumait. Részvételi fórumokat rendez: civil, oktatási, nevelési, közösségi kezdeményezések kerekasztalokat szervez, információs pontot tart fenn, keresi a vertikális és horizontális együttműködés a hálózatosodás lehetőségét.

Helyzetelemzés

2018-2019-ben az Intézmény elkészítette a közösségi tervezéshez is szükséges swot analíziseket a kulturális és a könyvtári területen is. Gyál klasszikus agglomerációs település annak minden előnyével és hátrányával együtt. A cselekvő közösségek jelen vannak, de óriási potenciál van a 25 ezer fő

által lakott, 25 ezer identitás fejlesztésére. Az analízisek feltárták az egyéni és közösségi cselekvések sajátosságait, elemezték és stratégiába rendezték a települési erőforrásokat, a kulturális koncepció egyben a helyi közösségi cselekvési terv is. Munkamódszerek a közösségi interjú, közösségi beszélgetés, közösségi felmérés voltak, eredménye a helyi közösségi cselekvési terv, kulturális koncepció voltak, szem előtt tartva a TOP fejlesztések szakmai tartalmait, céljait.

A gyáli közösségnek vannak komoly hagyományai: jeles napok, nemzeti és vallási ünnepekhez, helyi hagyományokhoz kötődő cselekvési programok: Pünkösdi utcazenei Fesztivál, Gyál Születésnap Fesztivál, Gyermeknap, Adventi, szüreti, Márton napi, Házasság hetéhez, esélyegyenlőséghez kötődő hagyományok, Magyar Kultúra Napja, idősek, pedagógusok, Semmelweis nap, Tét a jövőm, sportválasztó és parkpiknik, kárpát-hazai kiállítási és néptánc-hagyományok, nyári kompetenciafejlesztő táborok, programok. A helyi hagyományok megerősítése alapvető közösségi cél. Ebben a fejlesztési folyamatban jó eszköz és egyben cél is az egyéni és társas kompetencia fejlesztése, intézményi és könyvtárbaráti kör szervezése, az alkotóképes és fenntartható civil társadalom fejlesztése, az életminőség javítása, a formális, informális és

nemformális tanulási módok ösztönzése (az Intézményben két andragógus, és két fejlesztő szakember is humán állományban van.

A közösségi tervezés által feltárt és a kulturális stratégiai anyagban rögzített sarokkövek, mérföldkövek

A kárpát-medencei, európai és a helyi közös örökség, a természet adta és ember alkotta értékeit megóvása, élővé tétele és gyarapítása. A felelősség vállalása és viselése az anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos átörökítése a következő generációkra. Minden gyáli polgárnak joga van a művelődéshez, joga és önként vállalt kötelessége a kultúra gyarapítása, a közösségek erősítése, a társadalmi felzárkóztatás és az esélyegyenlőség biztosítása, elkötelezett a fenntartható kultúrateremtés mellett. Gyál érzi a felelősségét a járásban és a dél-pesti régióban lévő környező települések kulturális fejlődéséért. Gyál érzi felelősségét a határokon túl élő, Kárpát-medencei magyarság kulturális identitásának megerősítésében. Ezt testvérvárosi és szakmai, oktatási, civil és intézményi partnerségi együttműködés keretében teszi, Gyál törekszik a kulturális sokszínűségének a megőrzésére, gyarapítására.

A közösségi tervezésben meghatározott kulcs fejlesztési irányok, horizontális fejlesztési területek

Önismeret, helyismeret, hazaszeretet, közösségi együttműködés, helyi kezdeményezések erősítése, családközpontúság, személyes felelősségvállalás, szolidaritás, kreativitás, egészségtudatosság, kulcskompetenciák elsajátítása, a life long learning, az egész életen át tartó tanulás feltételeinek megteremtése, generációk együttműködése, helyi értékek egyetemessé tétele, változásokhoz való alkalmazkodás, szinergiák feltárása, erősítése, a helyi identitás megőrzése, városmarketing, szolgáltatási és lakókörnyezet fejlesztési projektek, a fiatal aktívkorúak bevonása a közművelődési és közösségi folyamatokba, a hátrányos helyzetűek felzárkózását célzó szolgáltatások fejlesztése



Bretus Imre
intézményvezető